

Høringssvar fra Børne- og Ungdomsudvalget, Sundhed- og Omsorgsudvalget og Indre By Lokaludvalg

Dette bilag viser de modtagne høringssvar fra Børne- og Ungdomsudvalget, Sundhed- og Omsorgsudvalget og Indre By Lokaludvalg til udkast til Klimastrategi 2035 og Klimahandleplan 2026—2028. Høringssvar er indsat i tre tabeller, hvor også Teknik- og Miljøforvaltningens samt Økonomiforvaltningens forslag til håndtering samt eventuelle teksthænder ændringer er angivet.

På baggrund af de indkomne høringssvar, foreslår Teknik- og Miljøforvaltningen følgende ændringer i Klimahandleplan 2026-2028. I kapitel 1, *Energisystem*, tilføjes medlemsforslaget om fossilfri havn under politiske vedtagelser og tiltag, som Klimahandleplanen står på. I kapitel 8, *Tværgående og understøttende greb*, tilføjes "Handleplan for Grøn Folkeskole" under politiske vedtagelser og tiltag, Klimahandleplanen står på. Initiativ 8.6 om *Klima i ungearenaer* justeres, så målgruppen omfatter alle ungdomsuddannelser. Initiativ 3.5 om *Transformation og optimeret udnyttelse af eksisterende bygninger* uddybes. Det vil være nødvendigt at stille ændringsforslag, hvis ovenstående skal indarbejdes.

Tabel 1 viser høringssvar med generelle bemærkninger til udkast til Klimastrategi 2035. Tabel 2 viser høringssvar med generelle bemærkninger til udkast til Klimahandleplan 2026-2028. Tabel 3 viser teksthænder justeringsforslag til udkast til Klimahandleplan 2026-2026.

Høringssvar med generelle bemærkninger til Klimastrategi 2035 og Klimahandleplan 2026-2028

Tabel 1: Generelle bemærkninger til udkast til Klimastrategi 2035

Høringspart	Bemærkning	Forvaltningernes bemærkninger	Teksthænder justeringer (ja/nej)	Sidetal	Ændringer (Tilføjet tekst er markeret med fed. Slettet tekst er overstreget)
Børne- og Ungdomsudvalget	For BUU er det centralt, at uddannelse, vaner og adfærd også har fået en plads i planen. Det skal være med til at skabe refleksion og viden om, hvordan valg og vaner påvirker klimaet. Også her er der potentielt et arbejde med at give børn og unge viden om klima, så de kan træffe bevidste og oplyste valg, ligesom det er målsætningen med udvalgets Handleplan for Grøn Folkeskole. På børne- og ungdomsområdet er der desuden en del områder, som har direkte effekt på CO2-aftrykket. Det	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning og bemærker desuden, at Klimastrategi 2035 skal implementeres i tæt samspil med tilstødende strategier og politikker.	Nej.	Ikke relevant.	Ikke relevant.

	gælder fx de mange måltider, der produceres i BUF, den omfattende transport og buskørsel samt ressourceforbruget af el, vand og varme. Disse områder er i et vist omfang omfattet af kommunens generelle indsats for at reducere CO2, men der kan være et potentiale for øget reduktion af CO2 gennem specifikke indsatser. Udvalget ser et stort potentiale på børne- og ungdomsområdet for reduktion af CO2 ved at lade det pædagogiske og praktiske gå hånd i hånd. Skolens undervisning skal bidrage til klimastrategien ved at skabe de bedste muligheder for, at den kommende generation finder viljen til og danner evnen til at styre det menneskelige samfunds stofskifte med resten af biosfæren inden for de planetære grænser. Klimaudfordringerne og -løsninger skal f.eks. tænkes ind i skolens fysiske rammer så det er nemt for børn og unge i undervisningen at opnå viden og refleksion om klima. Generelt får ændringer i bygninger og tekniske løsninger især effekt, hvis der medtænkes viden, kompetencer og ikke mindst de daglige vaner hos både børn og voksne.				
Børne og Ungeudvalget	Halvering af CO2e-udledningerne fra Københavns Kommunes indkøb i 2035	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning. Styringsmodellen skal ikke	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.

	Det er vigtigt at styringsmodellen tænkes sammen med KK's miljøcertificering, så der ikke bliver to parallelle systemer. Hvis der fokuseres for ensidigt på klima, kan andre fokusområder som biodiversitet og plads til børns naturoplevelser blive trængt.	tilsidesætte andre fokusområder i Københavns Kommune.			
Sundheds- og Omsorgsudvalget	Sundheds- og Omsorgsudvalget støtter op om udkastene til Klimastrategi 2035 og Klimahandleplan 2026-2028 med bemærkninger.	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Sundheds- og Omsorgsudvalget	Set i lyset af det høje ambitionsniveau støtter udvalget den kommende offentlige høring for at skabe det nødvendige brede ejerskab og opbakning blandt københavnere. Det kunne overvejes at udarbejde en "pixi"-udgave eller anden letforståelig formidling af Klimastrategi 2035 og Klimahandleplan 2026-2028 for at gøre det nemmere for byens borgere at få indblik i kommunens planer på klimaområdet.	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning, men bemærker desuden, at der ikke er planer om at lave forkortede udgaver af strategi og handleplan	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Sundheds- og Omsorgsudvalget	Det kunne med fordel være mere tydeligt, hvorledes ikke-finansierede initiativer i handleplanen implementeres. Det bemærkes i forlængelse heraf, at flere initiativer inden for Sundheds- og Omsorgsudvalgets ressort potentielt kan have afledte økonomiske konsekvenser i form	Forvaltningerne bemærker, at der i forbindelse med budgetforhandlingerne løbende vil blive søgt finansiering til de igangsatte initiativer, så ressourcer, medarbejderkompetencer, mv. matcher behovet i de formulerede initiativer. Beskrivelsen af initiativerne i form af budgetindspil -	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.

	af højere driftsomkostninger. Det er derfor væsentligt, at initiativer på udvalgets område er fuldt ud belyst og finansierede fra start.	herunder budget for initiativerne - vil foregå i tæt samarbejde med de involverede forvaltninger.			
Sundheds- og Omsorgsudvalget	Sundheds- og Omsorgsudvalget bemærker, at det politiske ansvar for implementering af strategien og handleplanen bør tydeliggøres med henblik på at sikre, at initiativerne forankres i det/de rette udvalg med udgangspunkt i udvalgenes ressortansvar.	Forvaltningerne bemærker, at de forskellige forvaltningernes involvering i initiativerne er beskrevet med udgangspunkt i de forskellige forvaltningernes involvering i udviklingen af initiativerne i 2023-2024, og fremgår af tabellerne under de forskellige indsatsområder i handleplanen. Der vil være rig mulighed for at ændre den nuværende tildeling af ansvar, når den endelige udformning af initiativerne finder sted i forbindelse med budgetprocesser.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Indre By Lokaludvalg	I Indre By ser vi gerne en strategi og handleplan, hvor kommunen ikke kun er en politisk enhed, myndighed, facilitator og hovedstad, der går foran i omverdenen, men i høj grad går foran og motiverer vores borgere, erhverv og besøgende i byen til, at vi i fællesskab gør en indsats for at mindske vores fælles klimaaftryk. Herved fremmer vi en omstilling af byen, og hovedstaden, som ikke blot bliver klima-neutral, men klima-positiv, og som også vil være til inspiration i omverdenen. Imens I som kommune griber fat i eksisterende samarbejder og partnerskaber, opfordres I	Forvaltningerne tager bemærkningerne til efterretning.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.

	samtidig til at finde nye veje, måder, rum og mødesteder, hvor vi deler viden lokalt og fremmer indsatser og tiltag, der giver en hurtigere, grøn omstilling. Vi kan f.eks. mødes på skoler, biblioteker, hos virksomheder og lignende, uden for alm. åbningstid. Vi kan reparere frem for at købe nyt, dele viden om grønne facader, energioptimering i boliger, solpaneler, dele-el-biler, bylivsgader, plantning af træer og træpleje. Vi kan dele handlingsorienteret viden på tværs af det offentlige og private.				
--	---	--	--	--	--

Tabel 2: Generelle bemærkninger til udkast til Klimahandleplan 2026-2028

Høringspart	Bemærkning	Forvaltningernes bemærkninger	Tekstnære justeringer (ja/nej)	Sidetal	Ændringer (Tilføjet tekst er markeret med fed . Slettet tekst er overstreget)
Børne- og Ungdomsudvalget	Klimahandleplan 2026-2028 har mange initiativer, som har ressortmæssig interesse og kan betyde et ressortmæssigt ansvar for BUF, ikke mindst når Københavns Kommune vil gå foran med en indsats i egne ejendomme (initiativ 2 og 9) og fokus på børn og unge (initiativ 8).	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Børne og Ungeudvalget	Handleplanen for Grøn Folkeskole bør skrives ind i klimastrategien, klimahandleplan 2026-2028 samt kommende klimahandlingsplaner,	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning og justerer i teksten, så Grøn Folkeskole	Ja	95	- Handleplan for Grøn Folkeskole skal give skoler i København mulighed for at gå forrest i arbejdet med at danne

	med mulighed for evaluering og videreudbygning af handleplanen for Grøn Folkeskole.	er indskrevet i Klimahandleplanen 2026-2028.			kommende generationer til at tage del i et demokratisk og bæredygtigt samfund
Sundheds- og Omsorgsudvalget	Sundheds- og Omsorgsudvalget anerkender det høje ambitionsniveau i udkastet til klimastrategi, men bemærker samtidig at der i forbindelse med implementering af initiativerne i strategien bør findes den rette balance mellem klimahensyn, arbejdsindsats, omkostningseffektivitet og kvalitet i driften samt hensyn til arbejdsmiljø. Implementeringen af initiativerne skal således derfor tage højde for, at Sundheds- og Omsorgsforvaltningen skal kunne løse sine kerneopgaver til gavn for borgeren. Udvalget lægger i den forbindelse op til, at der prioriteres finansiering af initiativer, der er mere omkostningseffektive og har en mere sikker udledningsreduktion.	Forvaltningerne bemærker, at Borgerrepræsentationen har vedtaget målsætninger om at reducere både de geografiske og de forbrugsbaserede udledninger inden 2035. Det er disse målsætninger, der er anledning til klimastrategien og initiativerne i handleplanen. At nå målsætningerne kræver initiativer på mange niveauer, og kan ikke nås ved fx alene at reducere udledningerne fra kommunens eget forbrug. Vurdering af hvilke konkrete forandringer, der skaber den estimerede effekt, bygger på en lang række antagelser, redegjort for i bilag 6 til Klimastrategi og Klimahandleplan. Det har gennem hele udviklingen været kommunikeret, at det er en præmis for mange initiativer målrettet forbrugsbaserede udledninger, at der er usikkerhed om de direkte effekter, og derfor anlægges en tilgang, hvor initiativer løbende justeres på baggrund af den viden og de erfaringer der opnås. Usikkerheden skyldes blandt andet, at vi som kommune går foran nationalt og delvist internationalt, når det gælder ambitionen om at reducere det	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.

		globale/forbrugsbaserede klimaaftryk. Endvidere forudsætter initiativer rettet mod forbrugsbaserede udledninger et tæt samarbejde og dialog med andre aktører om udformningen af de konkrete projekter, når de skal implementeres i praksis. Med kommunen i en faciliterende rolle, vil mange initiativer først kunne beskrives detaljeret, når ressourcer og aktørkreds er endelig afklaret.			
Sundheds- og Omsorgsudvalget	Sundheds- og Omsorgsudvalget anerkender den tydelige kobling til folkesundhedsområdet og planens potentiale til også at forbedre københavnernes sundhed. Udvalget er i den forbindelse opmærksomme på, at Sundheds- og Omsorgsforvaltningen inddrages i kvalificering af initiativer, der er på eller overlapper med udvalgets ressort. Udvalget bakker op om de konkrete initiativer, hvor Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har et implementeringsansvar og de initiativer, hvor forvaltningen kan bidrage til kvalificeringen.	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretningen og noterer desuden, at der vil være en tæt inddragelse af forvaltninger med ressort for de initiativer, der implementeres.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Indre By Lokaludvalg	Vi bakker generelt op om flertallet af kommunens foreslåede handlinger.	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Indre By Lokaludvalg	Da lokaludvalgene har den lokale miljøopgave, er der især fokus på, hvordan målsætninger og	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.

	indsatser i høringsudkastet helt overordnet kan spille sammen med det lokale miljøarbejde, der foregår i lokaludvalg og miljøpunkter. Vi ser positivt på kommunens invitation til og muligheden for at gennemføre lokale aktiviteter i forbindelse med den offentlige høring om Klimastrategi 2035, som følger efter denne interne høring. Vi uddyber selvfølgelig gerne og ser frem til fortsat samarbejde, udvikling og fælles indsats om at skabe et klimapositivt København.				
--	--	--	--	--	--

Høringssvar med tekstnære bemærkninger til Klimastrategi 2035 og Klimahandleplan 2026-2028

Tabel 3: Tekstnære bemærkninger til udkast til Klimahandleplan 2026-2028

Høringspart	Bemærkning	Forvaltningernes bemærkninger	Tekstnære justeringer (ja/nej)	Sidetal	Ændringer (Tilføjet tekst er markeret med fed . Slettet tekst er overstreget)
Afsnit 1: Energisystem					
Indre By Lokaludvalg	Træer - Vi ser, som kommunen skriver i planen, gerne en endnu grønnere by, med flere træer og grønne facader. Vi opfordrer til, at der indsamles data om effekt ift. klimaaftryk og nedkøling i byen.	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning i forbindelse med implementering og monitorering af indsatserne.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Indre By Lokaludvalg	Landstrøm - Vi mener, at Klimahandlingsplan 2026-2028 skal indeholde et en forpligtende	Forvaltningerne bemærker, at Borgerrepræsentationen vedtog et medlemsforslag i 2023 om	Ja	7	Medlemsforslag om fossilfri havn: Borgerrepræsentationen har vedtaget et medlemsforslag

	indsats om, ikke alene at stilles landstrøm til rådighed for krydstogtskibe, men at det skal være obligatorisk at krydstogtskibe kun må komme til Københavns Havn hvis de kan og vil bruge landstrøm inden 2028. Vi opfordrer samtidig til, at kommunen isætter et mål i planen om, at der tilsvarende skal etableres landstrøm til de øvrige havnerundfartsbåde og turflyvning over havnen., samtidig med kommunens indsats for at skabe en 0-emissionszone i Københavns Havn.	landstrøm til krydstogtskibe med bl.a. ønske om, at Overborgmesteren sender et brev til transportministeren med ønske om, at havneloven ændres, så Københavns Kommune kan kræve tilslutning til landstrøm. Brevet blev sendt og ministeren svarede, at han ikke ønsker at ændre lovgivningen med henvisning til, at der er vedtaget en tilslutningspligt i EU-regi fra 2030. Det bemærkes derudover at det først er med udvidelsen i 2028, at der vil være et tilstrækkeligt antal tilslutningspunkter til landstrøm i forhold til det forventede antal anløbende skibe. Til sidst bemærkes det at Borgerrepræsentationen har for nylig vedtaget et medlemsforslag om fossilfri havn, som der arbejdes videre med og som adresserer nogle af de andre emner i lokaludvalgets bemærkning.			som indebærer at kommunen, gennem dialog, kan afdække hvad der skal til for en omstilling til en fossilfri havn, som kan nedbringe udledninger fra skibsfart i København
--	---	--	--	--	---

Afsnit 3: Byggeri og anlæg

Høringspart	Bemærkning	Forvaltningernes bemærkninger	Tekstnære justeringer (ja/nej)	Sidetal	Ændringer (Tilføjet tekst er markeret med fed . Slettet tekst er overstreget)
Indre By Lokaludvalg	Siden udkastet til handleplan er skrevet, har staten og Københavns kommune vedtaget at igangsætte konstruktion af M5 og en Østlig Ringvej – det bør nævnes i Klimahandleplanen og beregninger af CO2e-	Udledninger fra anlægsprojekter adresseres i initiativ 3.9 Samarbejde om mindre betonforbrug i anlæg, hvor der foreslås bl.a. at arbejde for designoptimering af anlægsprojekter inden for bl.a. infrastruktur. Derudover indgår	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.

	udledninger i forbindelse med de to anlæg bør inkluderes.	udledninger fra anlæg i byen under kapitale investeringer for den samlede opgørelse. Dermed vil større projekter i klimastrategiens varighed indregnes heri løbende. Det bemærkes, at der arbejdes på at forbedre datagrundlaget, så følsomheden i ændringer i København forbedres fremad.			
Indre By Lokaludvalg	Udvalget opfordrer til at indarbejde en strategi for 10.000 tagboliger og boliger i eksisterende byggeri. Udvalget ønsker, at kommunens politikere arbejder målrettet for at ændre lovgivningen samt at kommunens byggesagsbehandling tilpasses, så det bliver nemmere at skabe boliger i eksisterende byggeri. Udvalget gør desuden opmærksom på, at der i Indre by er mange fredede ejendomme og tætbefolkede områder, som kan være udfordret ift. begrænset gårdareal og reduceret lysindfald. Udvalget opfordrer desuden til at opdatere politik og plan for at omdanne flere erhvervslejemål til boliger. Samtidig bør det være sværere at omdanne erhvervslejemål til hotellejligheder uden bopælspligt, som benyttes til korttidsudlejning. Endelig ønsker udvalget at Lynetteholm-byggeriet sættes på pause.	TMU i går vedtog 7.4 en indstilling om at forvaltningen skal henvende sig til Social- og Boligministeren for at sikre bedre lovgivningsmæssige rammer for ombygninger - herunder af tagboliger - samt til skatteministeren, for at gøre opmærksom på udfordringen vedr. ejendomsvurderingssystemet. Derudover er forvaltningerne opmærksomme på udfordringer ved etablering af tagboligsager og sparrer med andre kommuner for at sikre praksis. Kommunens retningslinjer tager højde for de problemstillinger, som lokaludvalget påpeger, ift. bevaringsværdige og fredede ejendomme. Mht. antallet af potentialet for boliger i den eksisterende by, så er der forskellige opgørelser og analyser heraf. Det kommer bl.a. an på, hvilken data der er brugt, og hvor store boliger, og hvor meget etageareal man regner med.	Ja	43	Guiden kan bl.a. benyttes i forbindelse med myndighedsdialogen om lokalplaner og byggesager, og kan udgøre et supplement til kommunens retningslinjer for tagboliger. • Gå i dialog med staten for at sikre bedre lovgivningsmæssige rammer for ombygninger - herunder af tagboliger (TMU 7. april 2025).

Afsnit 4: Mobilitet

Høringspart	Bemærkning	Forvaltningernes bemærkninger	Tekstnære justeringer (ja/nej)	Sidetal	Ændringer (Tilføjet tekst er markeret med fed. Slettet tekst er overstreget)
Indre By Lokaludvalg	Kommunen opfordres til at se nærmere på behovet for offentlig busdækning i byen, i takt med udbygning og omdannelse af dels byggeri og vejnet – og brugen heraf. Dette ville samtidig kunne erstatte den stigende turist-bus-kørsel, især i Indre By.	Forvaltningerne bemærker, at Københavns Kommune løbende arbejder på at forbedre kollektiv trafik i København som alternativ til biltransport for at mindske trængsel. Mange af de busruter, der kører i København, krydser kommunegrænser, og planlægningen af disse linjer sker dermed i tæt samarbejde med nabokommunerne. Økonomiforvaltningen og Movia arbejder løbende på at vurdere behovet for busbetjening i København, både med hensyn til hvilke strækninger, der skal betjenes med bus, og hvor mange afgang i timen busserne skal køre med. I Indre by er der en høj dækning med højklasset kollektiv transport, med kort afstand til metrostationer. Dette tilbud er også attraktivt for turister, der bevæger sig rundt i byen. For at undgå at busser og metro kører for meget parallelt og konkurrer om de samme passagerer valgte man politisk i forbindelse med åbningen af Cityringen i 2019 at tilpasse busserne til den nye	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.

		metro, hvilke bl.a. betød ændringerne på busserne i Indre By.			
Indre By Lokaludvalg	Vi foreslår også, at der skabes bedre forhold for ladcykler, for både private og erhverv.	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Indre By Lokaludvalg	Vi opfordrer til, at kommunen arbejder for at reducere biltrafikken generelt i byen, herunder fredeliggørelse af byen for gennemkørende og uvedkommende trafik.	Forvaltningerne bemærker, at kommunen arbejder jf. kommuneplanen for at maks. 25% af alle ture udgøres af bilture og for at reducere biltrafikken med 2% om året. Klimahandleplanen har til formål at reducere CO2e-udledningen og for mobilitetstiltagene kommer størstedelen af denne effekt fra mindre biltrafik.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant,
Indre By Lokaludvalg	I dag tilbyder kommunen at skabe plads til delebiler, uden at skele til, at flertallet af disse biler er benzinbiler. Vi opfordrer i stedet til, at kommunen tilbyder delebilpladser med lade mulighed og kræve 0-emissions-køretøjer for at kunne konkurrere med privatbilismen.	Forvaltningerne bemærker, at det er et mål i Handlingsplan for delebilisme, at alle delebiler skal være på el i 2027. Alle delebiler uden fast stamplads er i dag på el, men omstillingen for delebiler med fast stamplads går langsommere end forventet - bl.a. fordi delebiloperatørerne selv skal finansiere opstilling af ladeinfrastruktur på deres faste stampladser. Grundet lovgivningen må forvaltningen ikke opstille ladeinfrastruktur til lukket brugergrupper herunder til delebilspladser. Delebilsclubberne med fast stamplads er så småt i	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.

		gang med omstilling af deres flåde, og de forventer at indsætte en større mængde elbiler inden udgangen af 2025. Det er principielt muligt at stille krav om 100 % nulemissionskøretøjer til delebilsklubberne, men grundet de høje etableringsomkostninger for ladeinfrastruktur er der risiko for, at delebilsklubberne ikke har mulighed for at imødekomme dette krav. Det kan derfor betyde, at delebilsklubberne ikke ønsker at benytte delebilspladserne.			
Indre By Lokaludvalg	De geografiske udledninger er langt de største og stærkt stigende i fremtiden hen mod 2035 - men tallet for de geografiske udledninger for 2026 bør specificeres.	Forvaltningerne bemærker, at dette ikke er korrekt. Baseret på 2021 udledninger er de forbrugsbaserede udledninger ca. 2/3 større end de geografiske. Baserede på 2035 udledninger er tallene ca. lige store. Både de forbrugsbaserede og de geografiske udledninger falder i perioden, hvilket også ville ske uden klimahandleplanen pga. omstilling til elbiler.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Indre By Lokaludvalg	Tre initiativer, som kræver beslutninger i FT, kan bringes på banen: - Kørselsafgifter kan gøres progressive, hvilket betyder at de første km bliver 6 gange dyrere. Det vil specielt ramme byboerne.	Forvaltningerne bemærker, at kørselsafgifter skal besluttes af staten. Som det fremgår af kommuneplanen, vil kommunen arbejde for kørselsafgifter, men kan ikke indføre dem på nuværende tidspunkt. Derfor kan de tre forslag ikke inkluderes som initiativer i klimahandleplanen. Når kørselsafgifter alligevel nævnes i handleplanen, er det for at vise at	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.

	- Med henblik på at reducere bilkørsel på korte afstande kan indføres en startafgift. Et forarbejde er udført på DTU under ledelse af trafikforsker Otto Anker Nielsen. - Introduktion af 15 minutters byen, som kan bidrage til at reducere behovet for transport i bil, bør nævnes Klimahandleplanen under mobilitetsafsnittet. Vi opfordrer til, at afgifterne beregnes i forhold til lokalitet og tidspunkt.	effekten af kørselsafgifter er meget høj sammenlignet med de mulige initiativer.			
Indre By Lokaludvalg	Set i et livscyklusperspektiv forventer vi, at omfanget af det forbrugsbaserede CO2-udslip ved et skift fra en eksisterende fossildreven bil til en ny og bil, gerne elbil har en betydning for klimabelastningen. Vi opfordrer derfor til at vise betydningen af at udskifte en bil, gerne i en illustration som med "trekanten", hvor det mest klimabelastende ligger øverst i trekanten, og er det vi mindst skal vælge nederst.	Forvaltningerne bemærker, at der i Klimahandleplanen ikke arbejdes efter et princip om et mobilitetshierarki, men med initiativer, der kan skabe incitament for at vælge den grønneste transportform til et givent formål. I det forbrugsbaserede perspektiv, hvor udledninger fra hele et køretøjs livscyklus medregnes, er udledningerne fra en elbil fortsat markant lavere end udledningerne fra en fossil bil. Har man brug for bil, vil en elbil således, i et klimaperspektiv, være den bedste løsning.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Afsnit 5: Fødevarer					

Høringspart	Bemærkning	Forvaltningernes bemærkninger	Tekstnære justeringer (ja/nej)	Sidetal	Ændringer (Tilføjet tekst er markeret med fed . Slettet tekst er overstreget)
Sundheds- og Omsorgsudvalget	Sundheds- og Omsorgsudvalget bemærker, at Sundheds- og Omsorgsforvaltningen kan inddrages og bidrage med faglig viden om sundhedsfremmende byrum samt sund og ernæringsrigtig mad målrettet forskellige borgergrupper i kvalificeringen af følgende initiativer: "Samarbejde med arbejdspladser og uddannelsesinstitutioner om grønne kantiner" (initiativ 5.1), "Mad og drikke i byrummet" (initiativ 5.4), "Viden om mad, sundhed og klima (initiativ 5.5). Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har ikke implementeringsansvar, som det ellers fremgår af handleplanen, hvilket skyldes, at initiativerne ikke vedrører driften i forvaltningen.	Forvaltningerne bemærker, at de forvaltninger, som er anført i tabellerne, udelukkende er forslag til hvilke forvaltninger, der kan spille en rolle i forbindelse med implementering af initiativet, baseret på hvilke forvaltninger der har været centrale i udviklingen af initiativbeskrivelsen. Den endelige fordeling af forvaltningers roller fastsættes i forbindelse med initiativets faktiske implementering.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Afsnit 8: Tværgående og understøttende greb					
Høringspart	Bemærkning	Forvaltningernes bemærkninger	Tekstnære justeringer (ja/nej)	Sidetal	Ændringer (Tilføjet tekst er markeret med fed . Slettet tekst er overstreget)
Børne- og Ungdomsudvalget	Beskrivelsen af politiske vedtagelser og tiltag som klimahandleplanen står på, kan suppleres med Handleplan for Grøn Folkeskole, som er i tråd	Forvaltningerne justerer dette i teksten.	Ja	95	- Handleplan for Grøn Folkeskole skal give skoler i København mulighed for at gå forrest i arbejdet med at danne kommende generationer til at

	med klimahandleplanens initiativer om uddannelse.				tage del i et demokratisk og bæredygtigt samfund
Børne- og Ungdomsudvalget	Naturskolerne er i dag ikke designet til "fri leg", og nogle af dem er tiltænkt mindre børn. Øget åbningstid på naturskoler og miljøcentre vil forudsætte allokering af ressourcer til både drift og tilpasning og/eller vedligehold af faciliteter.	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning og vil i implementeringen sikre, at aktiviteterne på fx naturskolerne designes så de passer bedst til det enkelte sted. Der vil i forbindelse med budgetforhandlingerne løbende blive søgt finansiering til de igangsatte initiativer, så ressourcer, medarbejderkompetencer mv matcher behovet i de formulerede initiativer	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Børne- og Ungdomsudvalget	Børne- og Ungdomsforvaltningen repræsenterer Københavns Kommune i det nationale partnerskab for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (UBU), der arbejder for bedre rammer om uddannelse for bæredygtig udvikling på tværs af alle uddannelsesinstitutioner i Danmark, og det vil være relevant med et samspil hertil.	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning og noterer desuden sig relevansen i forbindelse med en evt. implementering af initiativet.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Børne- og Ungdomsudvalget	Der henvises til ungdomsskoler i teksten, men det refererer formentlig til erhvervsskoler og ungdomsuddannelser. Det kan overvejes også at henvise til Københavns Kommunes Ungdomsskole, der er et skole- og fritidstilbud under BUF, ligesom forvaltningens eksterne læringstilbud har erfaring med	Forvaltningerne vil rette i initiativet således, at der står ungdomsuddannelser som en samlet betegnelse for indsatsens målgruppe.	Ja	101	Initiativet omfatter dialog og beslutninger om at indbygge en klimainsats i eksisterende politikker og handleplaner på ungdomsskolerne ungdomsuddannelserne , (..) Kommunen kan som myndighed arbejde med unge og

	undervisning af folkeskolens ældste elever i klima.				engagement via ungdomsuddannelserskoler .
Børne- og Ungdomsudvalget	Kompetenceløft til lærere og pædagoger kan være en god vej til at skabe viden og mulighed for at træffe oplyste valg for børn og unge, men det kan være svært for det pædagogiske personale at påvirke praktiske og strukturelle forhold på deres skoler uden support og hjælp. Initiativet om at udbrede undervisning om klima til flere fag og aktivitetsforløb kan med fordel samtænkes med de mange bæredygtighedshensyn der tages, når kommunen bygger og renoverer institutioner og skoler, eller blot når skolen skal have ny opvaskemaskine i madkundskab, så pædagogik og praktik går hånd i hånd.	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Sundheds- og Omsorgsudvalget	Udvalget bemærker endvidere, at forvaltningen heller ikke har et implementeringsansvar i forhold til "Borgerrettet vejledning", men kan inddrages i kvalificeringen efter behov."	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Sundheds- og Omsorgsudvalget	Derudover er udvalget opmærksom på, at nogle initiativer kan pålægge forvaltningerne et relativt stort arbejde med en ukendt og indirekte udledningseffekt. Det gælder flere af initiativerne under indsatsområde 8 'Tværgående og	Forvaltninger bemærker, at Borgerrepræsentationen har vedtaget målsætninger om at reducere både de geografiske og de forbrugsbaserede udledninger inden 2035. Det er en præmis for mange initiativer målrettet forbrugsbaserede udledninger, at	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.

	understøttende greb', herunder "Klima i ungearenaer" (initiativ 8.6), hvor klimaeffekten afhænger af uddannelsernes engagement, og om de unge motiveres til at ændre adfærd. Udvalget lægger i den forbindelse op til, at der prioriteres finansiering af initiativer, der er mere omkostningseffektive og har en mere sikker udledningsreduktion.	der er usikkerhed om de direkte effekter, og derfor anlægges en tilgang, hvor initiativer løbende justeres på baggrund af den viden og de erfaringer der opnås. Endvidere forudsætter initiativer rettet mod forbrugsbaserede udledninger et tæt samarbejde og dialog med andre aktører og effekten er derfor også afhængig af andre end kommunen selv.			
Indre By Lokaludvalg	Da lokaludvalgene har den lokale miljøopgave, er der især fokus på, hvordan målsætninger og indsatser i høringsudkastet helt overordnet kan spille sammen med det lokale miljøarbejde, der foregår i lokaludvalg og miljøpunkter. Vi ser positivt på kommunens invitation til og muligheden for at gennemføre lokale aktiviteter i forbindelse med den offentlige høring om Klimastrategi 2035, som følger efter denne interne høring. Vi uddyber selvfølgelig gerne og ser frem til fortsat samarbejde, udvikling og fælles indsats om at skabe et klimapositivt København.	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.

Afsnit 9: Københavns Kommunes indkøb

Høringspart	Bemærkning	Forvaltningernes bemærkninger	Tekstnære justeringer (ja/nej)	Sidetal	Ændringer (Tilføjet tekst er markeret med fed . Slettet tekst er overstreget)
Sundheds- og Omsorgsudvalget	Implementeringen af initiativerne skal således derfor tage højde for, at Sundheds- og	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant (se forvaltningernes bemærkning).

	Omsorgsforvaltningen skal kunne løse sine kerneopgaver til gavn for borgeren. Det gælder bl.a. indsatsområde 9 'Københavns Kommunes indkøb', hvor der er initiativer, der kan være økonomisk og fagligt relevante, men som reelt er mere ressourcekrævende og derfor bliver dyrere i drift. Eksempelvis bør klimavenlig arbejdsbeklædning (initiativ 9.2.6) være lavet af et materiale og i en form, der understøtter og ikke er til gene i den praktiske hverdag i driften. Det samme gælder forslaget om mere klimavenlige fødevarer under hensyn til ernæringsbehov og mindre madspild på kommunens tilbud, herunder plejehjem (initiativ 9.2.2), hvor klimaindsatserne skal tage højde for den potentielle ekstra tid, der bruges på tilberedning af klimavenlig mad og reduktion af madspild.	I initiativ 9.2.1 Grønne faciliteter, som indeholder levetidsforlængelse af arbejdsbeklædning fremgår det, at initiativet skal implementeres under hensyn til arbejdsforhold og serviceniveau. I initiativet 9.2.2 Klimavenligt Fødevarerforbrug skal der bygges videre på de erfaringer, som implementeringen af Mad- og Måltidsstrategien har tilvejebragt. Det er til teksten tilføjet, at København ifm. kommunens Mad- og Måltidsstrategi har gode erfaringer med omstilling til klimavenlig og sund mad via rådgivningsforløb, kurser og inspirationsmateriale til kommunens institutioner, så det fremgår, at KK arbejder med uddannelse af køkkenpersonale i forvejen. Endvidere udgår afsnittet om initiale omkostninger til uddannelse af køkkenpersonale, fordi det vurderes, at initiativerne skal udvikles og finansieres i regi af en kommende strategi på mad- og måltidsområdet.			
Sundheds- og Omsorgsudvalget	Der kan også være behov for at tænke nyt fx i forbindelse med kommunens indkøb. Det kunne fx være på fødevarerområdet, hvor der eksempelvis gennem aftaler med lokale landmænd indkøbes årstidens fødevarer, og hvor lokale landmænd på forhånd kunne varsle kommunen om særlig god høst af bestemte produkter, som	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning. Hovedindsats 9.4 Tværgående indkøbsgreb, skal bl.a. arbejde med en række indkøbsgreb, heriblandt, at der stilles flere klimakrav til kommunens leverandører, så der i højere grad sættes fokus på klimavenlige produkter. Derudover	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.

	kommunen vil kunne indkøbe til en fordelagtig pris samtidig med, at det vil være til gavn for klimaet.	vil initiativer under 9.2.2 Klimavenligt Fødevarerforbrug bero på de erfaringer, som implementeringen af Mad- og Måltidsstrategien har tilvejebragt.			
Sundheds- og Omsorgsudvalget	Klog styring af klimaindsatsen Sundheds- og Omsorgsudvalget anerkender, at målsætningen om at reducere klimaafttrykket af kommunens indkøb forudsætter, at Københavns Kommune finder nye måder at reducere afttrykket på. Forslaget om en styringsmodel (initiativ 9.3), der skal sætte reduktionsmål for hvert af kommunens politiske udvalg, kan udvalget umiddelbart ikke tilslutte sig. Udvalget lægger vægt på, at der overvejes alternativer, og at Sundheds og Omsorgsforvaltningen inddrages tæt i arbejdet hermed. Et alternativ kunne være at arbejde med reduktioner i forhold til konkrete indsatser. Uanset hvilken løsning, der træffes politisk beslutning om, lægger udvalget vægt på, at den ikke fører til, at borgernære enheder pålægges konkrete reduktionsmål, fordi det vil give dem flere administrative opgaver og dermed tage tid fra kerneopgaven. Der bør også tages hensyn til forvaltningens muligheder for at reducere	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning. Hovedindsats 9.3 Styringsmodel for klima skal understøtte, at KK finder nye måder at reducere klimaafttrykket på i tillæg til de reduktioner, der følger af de konkrete indsatser vedr. klimavenligt nybyggeri, renovering, elektrificering af arbejdsmaskiner mv. Styringsmodellen er under udvikling som pilotprojekt i samarbejde med alle forvaltninger. En endelig udformning af styringsmodellen og de dertilhørende måltal skal vedtages politisk. Styringsmodellen udvikles løbende i takt med erfaringer om virkning og sideeffekter, og at datagrundlaget forbedres. Første skridt er at understøtte monitorering af klimaafttrykket af indkøb i forvaltningerne. Måltallene vil være vejledende, og modellen vil ikke indeholde sanktioneringsmekanismer. Reelle styringsmekanismer kan muligvis implementeres på sigt, hvis erfaringer fra pilotfasen viser, at det er hensigtsmæssigt. Formålet med styringsmodellen for klima er at understøtte, at der	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.

	klimaftrykket uden, at det får betydning for borgeren.	tilvejebringes kloge og omkostningseffektive reduktioner under hensyn til kernerdriften i forvaltningerne. Formålet er ikke at pålægge borgernære enheder konkrete reduktionsmål, ej heller at forringe det borgernære serviceniveau. Modellen vil skulle starte på centralt niveau. Alle forvaltninger vil blive inddraget i arbejdet med at kortlægge mulige udformninger af en styringsmodellen for klima.			
Børne og Ungeudvalget	Initiativ 9.1.2 Optimering af kvadratmeter Der kan være et dilemma mellem øget brug af uderum med beplantning og biodiversitetsstrategien. Desuden er der allerede nu en udfordring med plads til udendørs udvikling, leg og læring på skolerne, og taglegepladser løser sjældent behovet på en klimahensynsfuld måde, hvilket bør tages med i overvejelser om optimering af pladsen.	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning. Initiativet til optimering af kvadratmeter i funktionsprogrammer fokuserer på m², der placeres inde i bygningen, da det er dem, der bidrager til en bygnings CO₂-udledning. Forvaltningen er opmærksom på, at placeringen af legepladser på tage også kan påvirke CO₂-udledningen i en bygning. Der kan være forhold, såsom grundens størrelse eller geometri, der gør det nødvendigt at etablere opholdsarealer på tag, hvilket kan føre til større CO₂-udledning. Initiativet omhandler ikke biodiversitet og begrønning, men forvaltningerne tager dilemmaet mellem øget brug af uderum og øget beplantning og biodiversitetsstrategi til efterretning.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.

Børne og Ungeudvalget	Initiativ 9.1.3 Renovering og vedligehold Ifm. udskiftning af anlæg med klimaskadelige kølemidler vil det også give mening med systematisk understøttelse af drift af store køleskabe i madskoler, så praktik og pædagogik går hånd i hånd.	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning. Al kommunens indkøb vil indgå i opgørelsen af kommunens Klimaaftryk. Initiativer af denne type kan indgå i 9.4 Tværgående indkøbsgreb, hvor der kan stilles øgede krav om mere klimavenligt indkøb.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Børne og Ungeudvalget	Initiativ 9.2.1 Grønne faciliteter Ifm. fokus på løbende opkvalificering af alle kommunens medarbejdere, der arbejder med indkøb, er det vigtigt, at decentrale indkøbere indtænkes. Desuden kan Kvantum tilpasses, så bæredygtige produkter fremhæves og mærkes, og ikke-bæredygtige varer tages ud af Kvantum.	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning. Under 9.2.1 Grønne faciliteter fremgår følgende, som vurderes at indbefatte bemærkningen: "der skal foretages omstrukturering af processer og arbejdsgange i kommunen"	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Børne og Ungeudvalget	Initiativ 9.2.2 Klimavenligt fødevarerforbrug Ifm. reduktion af madspild påpeges det, at understøttelse til madskoler er sparet væk, hvilket kan gøre det vanskeligt at lykkes med klima- og madspildsmål. Det påpeges desuden, at tiltag omkring uddannelse af køkkenpersonale er sammenfaldende med eksisterende tiltag i regi af mad- og måltidsstrategien.	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning. Det er til teksten tilføjet, at København ifm. kommunens Mad- og Måltidsstrategi har gode erfaringer med omstilling til klimavenlig og sund mad via rådgivningsforløb, kurser og inspirationsmateriale til kommunens institutioner, så det fremgår, at KK arbejder med uddannelse af køkkenpersonale i forvejen. Endvidere udgår afsnittet om initiale omkostninger til uddannelse af køkkenpersonale, fordi det vurderes,	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant (se forvaltningernes bemærkning).

		at initiativerne skal udvikles og finansieres i regi af en kommende strategi på mad- og måltidsområdet.			
Børne og Ungeudvalget	Initiativ 9.2.5 Grønne affaldsløsninger If. nedbringelse af klimaaftrykket fra håndtering og behandling af affald påpeges det, at hvis kommunens egne medarbejdere skal sortere på jobbet, skal indendørs sortering være på plads, og det skal være enkelt at købe udstyr hertil i Kvantum.	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning. Det er naturligvis en vigtig forudsætning, at det skal være muligt at sortere affald, og at de dertilhørende hjælpemidler skal kunne indkøbes.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Børne og Ungeudvalget	Initiativ 9.3 Styringsmodel for klima Det er vigtigt, at klimahensyn går side om side med andre miljøhensyn.	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning. Hovedindsats 9.3 Styringsmodel for klima skal understøtte, at KK finder nye måder at reducere klimaaftrykket på i tillæg til de reduktioner. Styringsmodellen er under udvikling som pilotprojekt i samarbejde med alle forvaltninger. En endelig udformning af styringsmodellen og de dertilhørende måltal skal vedtages politisk. Styringsmodellen skal ikke tilsidesætte andre fokusområder i Københavns Kommune.	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.
Børne og Ungeudvalget	Initiativ 9.4 Tværgående indkøbsgreb Pt. er det svært at skelne mellem de mange ikke-bæredygtige varer i Kvantum med de bæredygtige versioner af samme vare, hvorfor	Forvaltningerne tager bemærkningen til efterretning. Initiativer af denne type kan indgå i 9.2.6 Klimavenlige indkøb af forbrugsgenstande og under 9.4	Nej	Ikke relevant.	Ikke relevant.

	der er et potentiale for at gøre det lettere for indkøbere at vælge bæredygtigt.	Tværgående indkøbsgreb, som bl.a. har fokus på at begrænse indkøb af diverse forbrugsgenstande og nye produkter med et højt klimaaftryk.			
--	--	--	--	--	--

Notat

Til Teknik og miljøudvalget

BUUs kommentarer til Klimahandleplan 2026-2028

Klimahandleplan 2026-2028 har mange initiativer, som har ressortmæssig interesse og kan betyde et ressortmæssigt ansvar for BUF, ikke mindst når Københavns Kommune vil gå foran med en indsats i egne ejendomme (initiativ 2 og 9) og fokus på børn og unge (initiativ 8).

For BUU er det centralt, at uddannelse, vaner og adfærd også har fået en plads i planen. Det skal være med til at skabe refleksion og viden om, hvordan valg og vaner påvirker klimaet. Også her er der potentielt et arbejde med at give børn og unge viden om klima, så de kan træffe bevidste og oplyste valg, ligesom det er målsætningen med udvalgets Handleplan for Grøn Folkeskole.

På børne- og ungdomsområdet er der desuden en del områder, som har direkte effekt på CO₂-aftrykket. Det gælder fx de mange måltider, der produceres i BUF, den omfattende transport og buskørsel samt ressourceforbruget af el, vand og varme. Disse områder er i et vist omfang omfattet af kommunens generelle indsats for at reducere CO₂, men der kan være et potentiale for øget reduktion af CO₂ gennem specifikke indsatser.

Udvalget ser et stort potentiale på børne- og ungdomsområdet for reduktion af CO₂ ved at lade det pædagogiske og praktiske gå hånd i hånd. Klimaudfordringerne og -løsningerne skal f.eks. tænkes ind i skolens fysiske rammer så det er nemt for børn og unge i undervisningen at opnå viden og refleksion om klima. Generelt får ændringer i bygninger og tekniske løsninger især effekt, hvis der medtænkes viden, kompetencer og ikke mindst de daglige vaner hos både børn og voksne.

Nedenfor er en række mere konkrete kommentarer til strategien og handleplanen.

18-03-2025

Sagsnummer i F2
2025 - 6265

Dokumentnummer i F2
7565249

Sagsnummer i eDoc
2025-0091155

Sagsbehandler
Pernille Amalie Rasmussen

Kommentarer til bilag 2.a Klimastrategi 2035

Halvering af CO₂e-udledningerne fra Københavns Kommunes indkøb i 2035

Det er vigtigt at styringsmodellen tænkes sammen med KK's miljøcertificering, så der ikke bliver to parallelle systemer. Hvis der fokuseres for ensidigt på klima, kan andre fokusområder som biodiversitet og plads til børns naturoplevelser blive trængt.

Kommentarer til bilag 2.b Klimahandleplan 2026-2028

Indsats 8 Tværgående og understøttende greb

Beskrivelsen af politiske vedtagelser og tiltag som klimahandleplanen står på, kan suppleres med Handleplan for Grøn Folkeskole, som er i tråd med klimahandleplanens initiativer om uddannelse.

Initiativ 8.2 Borgerrettet vejledning

Naturskolerne er i dag ikke designet til "fri leg", og nogle af dem er tiltænkt mindre børn. Øget åbningstid på naturskoler og miljøcentre vil forudsætte allokering af ressourcer til både drift og tilpasning og/eller vedligehold af faciliteter.

Initiativ 8.4 Klimaforum for uddannelsesinstitutioner

Børne- og Ungdomsforvaltningen repræsenterer Københavns Kommune i det nationale partnerskab for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (UBU), der arbejder for bedre rammer om uddannelse for bæredygtig udvikling på tværs af alle uddannelsesinstitutioner i Danmark, og det vil være relevant med et samspil hertil.

Initiativ 8.6 Klima i ungearenaen

Der henvises til ungdomsskoler i teksten, men det refererer formentlig til erhvervsskoler og ungdomsuddannelser. Det kan overvejes også at henvise til Københavns Kommunes Ungdomsskole, der er et skole- og fritidstilbud under BUF, ligesom forvaltningens eksterne læringstilbud har erfaring med undervisning af folkeskolens ældste elever i klima.

Initiativ 8.7 Grøn omstilling i børnehøjde

Kompetenceløft til lærere og pædagoger kan være en god vej til at skabe viden og mulighed for at træffe oplyste valg for børn og unge, men det kan være svært for det pædagogiske personale at påvirke praktiske og strukturelle forhold på deres skoler uden support og hjælp.

Initiativet om at udbrede undervisning om klima til flere fag og aktivitetsforløb kan med fordel samtænkes med de mange bæredygtighedshensyn der tages, når kommunen bygger og renoverer institutioner og skoler, eller blot når skolen skal have ny opvaskemaskine i madkundskab, så pædagogik og praktik går hånd i hånd.

Økonomi og effekt for Tværgående og understøttende greb

Det er oplagt at bruge BUFs forskellige læringstilbud som arena, ligesom de enkelte skoler kan deltage aktivt. Det vil dog i alle tilfælde forudsætte allokering af ressourcer til fx lærertimer, øget drift og slid.

Initiativ 9.1.2 Optimering af kvadratmeter

Der kan være et dilemma mellem øget brug af uderum med beplantning og biodiversitetsstrategien. Desuden er der allerede nu en udfordring med plads til udendørs udvikling, leg og læring på skolerne, og taglegepladser løser sjældent behovet på en klimahensynsfuld måde, hvilket bør tages med i overvejelser om optimering af pladsen.

Initiativ 9.1.3 Renovering og vedligehold

Ifm. udskiftning af anlæg med klimaskadelige kølemidler vil det også give mening med systematisk understøttelse af drift af store køleskabe i madskoler, så praktik og pædagogik går hånd i hånd.

Initiativ 9.2.1 Grønne faciliteter

Ift. fokus på løbende opkvalificering af alle kommunens medarbejdere, der arbejder med indkøb, er det vigtigt, at decentrale indkøbere indtænkes. Desuden kan Kvantum tilpasses, så bæredygtige produkter fremhæves og mærkes, og ikke-bæredygtige varer tages ud af Kvantum.

Initiativ 9.2.2 Klimavenligt fødevarerforbrug

Ift. reduktion af madspild påpeges det, at understøttelse til madskoler er sparet væk, hvilket kan gøre det vanskeligt at lykkes med klima- og madspildsmål. Det påpeges desuden, at tiltag omkring uddannelse af køkkenpersonale er sammenfaldende med eksisterende tiltag i regi af mad- og måltidsstrategien.

Initiativ 9.2.5 Grønne affaldsløsninger

Ift. nedbringelse af klimaaftrykket fra håndtering og behandling af affald påpeges det, at hvis kommunens egne medarbejdere skal sortere på jobbet, skal indendørs sortering være på plads, og det skal være enkelt at købe udstyr hertil i Kvantum.

Initiativ 9.3 Styringsmodel for klima

Det er vigtigt, at klimahensyn går side om side med andre miljøhensyn.

Initiativ 9.4 Tværgående indkøbsgreb

Pt. er det svært at skelne mellem de mange ikke-bæredygtige varer i Kvantum med de bæredygtige versioner af samme vare, hvorfor der er et potentiale for at gøre det lettere for indkøbere at vælge bæredygtigt.

Ændringsforslag til høringssvar fra Børne- og Ungdomsudvalget

Børne- og Ungdomsudvalget behandlede høringssvaret til udkast til klimastrategi og klimahandleplan d. 23. april 2025. På dette møde blev to ændringsforslag besluttet, der ikke fremgår i deres høringssvar.

Følgende ændringsforslag er tilføjet til høringssvaret fra Børne- og Ungdomsudvalget:

Alternativet stillede ændringsforslag (ÆF3) om følgende tilføjelse til høringssvaret:

"At det tilføjes til høringssvaret, at handleplanen for Grøn Folkeskole bør skrives ind i klimastrategien, klimahandleplan 2026-2028 samt kommende klimahandlingsplaner, med mulighed for evaluering og videreudbygning af handleplanen for Grøn Folkeskole".

Ændringsforslaget (ÆF3) blev godkendt uden afstemning.

Enhedslisten stillede ændringsforslag (ÆF4) om følgende tilføjelse til høringssvarets fjerde afsnit efter helsætning, der afsluttes med " (...) hånd i hånd.": "Skolens undervisning skal bidrage til klimastrategien ved at skabe de bedste muligheder for, at den kommende generation finder viljen til og danner evnen til at styre det menneskelige samfunds stofskifte med resten af biosfæren inden for de planetære grænser."

Ændringsforslaget (ÆF4) blev godkendt uden afstemning.

25-04-2025

Sagsnummer I F2
2025 - 6992

Dokumentnummer i F2
195816

Sagsnummer eDoc
2025-0098928

Rådhussekretariatet
Rådhuspladsen 1
1550 København V

EAN-nummer
5798009809452

Bilag 4

Sundheds- og Omsorgsudvalgets høringsvar til Klimastrategi 2035 og Klimahandleplan 2026-2028

Udkast til Klimastrategi 2035 fastsætter den overordnede retning og tilgang til Københavns klimaindsats de næste ti år. Udkastet til Klimahandleplan 2026-2028 er den første af tre handleplaner, der beskriver hvilke konkrete initiativer, Københavns Kommune vil sætte i gang for at nå strategiens målsætninger.

Sundheds- og Omsorgsudvalget støtter op om udkastene til Klimastrategi 2035 og Klimahandleplan 2026-2028 med følgende bemærkninger:

En ambitiøs plan for den grønne omstilling med potentiale til at forbedre folkesundheden

Sundheds- og Omsorgsudvalget anerkender, at Klimastrategi 2035 og Klimahandleplan 2026-2028 udgør en ambitiøs og vidtrækkende retning og ramme for Københavns klimaindsats de kommende ti år, og at hovedvægten af planens initiativer er ambitiøse og fagligt relevante.

Set i lyset af det høje ambitionsniveau støtter udvalget den kommende offentlige høring for at skabe det nødvendige brede ejerskab og opbakning blandt københavnere.

Det kunne overvejes at udarbejde en "pixi"-udgave eller anden letforståelig formidling af Klimastrategi 2035 og Klimahandleplan 2026-2028 for at gøre det nemmere for byens borgere at få indblik i kommunens planer på klimaområdet.

Behov for at tydeliggøre finansieringsbehov og -proces

Sundheds- og Omsorgsudvalget bemærker, at udkastet til Klimastrategi 2035 og Klimahandleplan 2026-2028 er omfattende og komplekse dokumenter.

Det kunne derfor med fordel være mere tydeligt, hvorledes ikke-finansierede initiativer i handleplanen implementeres.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at flere initiativer inden for Sundheds- og Omsorgsudvalgets ressort potentielt kan have afledte økonomiske konsekvenser i form af højere driftsomkostninger. Det er derfor væsentligt, at initiativer på udvalgets område er fuldt ud belyst og finansierede fra start.

Behov for tydeliggørelse af politisk ansvar og organisering der fremmer fælles ejerskab

Sundheds- og Omsorgsudvalget bemærker, at det politiske ansvar for implementering af strategien og handleplanen bør tydeliggøres med

09. april 2025

Edoc-sagsnummer
2025-0087855

F2 sagsnummer
2025 - 6074

Sagsbehandler
Oliver Asbjørn Fick

henblik på at sikre, at initiativerne forankres i det/de rette udvalg med udgangspunkt i udvalgenes ressortansvar.

Behov for balancering af klimahensyn, omkostningseffektivitet og kvalitet i driften

Sundheds- og Omsorgsudvalget anerkender det høje ambitionsniveau i udkastet til klimastrategi, men bemærker samtidig at der i forbindelse med implementering af initiativerne i strategien bør findes den rette balance mellem klimahensyn, arbejdsindsats, omkostningseffektivitet og kvalitet i driften samt hensyn til arbejdsmiljø. Implementeringen af initiativerne skal således derfor tage højde for, at Sundheds- og Omsorgsforvaltningen skal kunne løse sine kerneopgaver til gavn for borgeren.

Det gælder bl.a. indsatsområde 9 'Københavns Kommunes indkøb', hvor der er initiativer, der kan være økonomisk og fagligt relevante, men som reelt er mere ressourcekrævende og derfor bliver dyrere i drift. Eksempelvis bør klimavenlig arbejdsbeklædning (initiativ 9.2.6) være lavet af et materiale og i en form, der understøtter og ikke er til gene i den praktiske hverdag i driften. Det samme gælder forslaget om mere klimavenlige fødevarer under hensyn til ernæringsbehov og mindre madspild på kommunens tilbud, herunder plejehjem (initiativ 9.2.2), hvor klimaindsatserne skal tage højde for den potentielle ekstra tid, der bruges på tilberedning af klimavenlig mad og reduktion af madspild.

Der kan også være behov for at tænke nyt fx i forbindelse med kommunens indkøb. Det kunne fx være på fødevarerområdet, hvor der eksempelvis gennem aftaler med lokale landmænd indkøbes årstidens fødevarer, og hvor lokale landmænd på forhånd kunne varsle kommunen om særlig god høst af bestemte produkter, som kommunen vil kunne indkøbe til en fordelagtig pris samtidig med, at det vil være til gavn for klimaet.

Derudover er udvalget opmærksom på, at nogle initiativer kan pålægge forvaltningerne et relativt stort arbejde med en ukendt og indirekte udløsnings effekt. Det gælder flere af initiativerne under indsatsområde 8 'Tværgående og understøttende greb', herunder "Klima i ungearenaer" (initiativ 8.6), hvor klimaeffekten afhænger af uddannelsernes engagement, og om de unge motiveres til at ændre adfærd.

Udvalget lægger i den forbindelse op til, at der prioriteres finansiering af initiativer, der er mere omkostningseffektive og har en mere sikker udløsningsreduktion.

Inddragelse af Sundheds- og Omsorgsforvaltningen i implementeringen af initiativer ved relevans for udvalgets ressort

Sundheds- og Omsorgsudvalget anerkender den tydelige kobling til folkesundhedsområdet og planens potentiale til også at forbedre københavnernes sundhed. Udvalget er i den forbindelse opmærksomme på, at Sundheds- og Omsorgsforvaltningen inddrages i kvalificering af initiativer, der er på eller overlapper med udvalgets ressort. Det gælder fx initiativer på indsatsområde 4 'Mobilitet', hvor forvaltningen kan bidrage til at kvalificere grønne sundhedsfremmende byrum og øge sundheds-

gevinsterne ved aktive transportformer og mindre støj- og luftforurening.

Udvalget bemærker også, at det er vigtigt, at Sundheds- og Omsorgsforvaltningen inddrages tæt i kvalificeringen og udmøntningen i alle initiativer under indsatsområde 9 'Københavns Kommunes indkøb', da området har betydning for driften i SUF. Det gælder fx ift. klimavenlig opførsel og vedligehold af bygninger knyttet til udvalgets område, klimavenligt fødevarerforbrug, grøn mobilitet og indkøb af IT og sundhedsartikler.

Sundheds- og Omsorgsudvalget bemærker, at Sundheds- og Omsorgsforvaltningen kan inddrages og bidrage med faglig viden om sundhedsfremmende byrum samt sund og ernæringsrigtig mad målrettet forskellige borgergrupper i kvalificeringen af følgende initiativer: "Samarbejde med arbejdspladser og uddannelsesinstitutioner om grønne kantiner" (initiativ 5.1), "Mad og drikke i byrummet" (initiativ 5.4), "Viden om mad, sundhed og klima (initiativ 5.5). Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har ikke implementeringsansvar, som det ellers fremgår af hand-leplanen, hvilket skyldes, at initiativerne ikke vedrører driften i forvaltningen.

Udvalget bemærker endvidere, at forvaltningen heller ikke har et implementeringsansvar i forhold til "Borgerrettet vejledning" (initiativ 8.2), men kan inddrages i kvalificeringen efter behov.

Udvalget bakker op om de konkrete initiativer, hvor Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har et implementeringsansvar og de initiativer, hvor forvaltningen kan bidrage til kvalificeringen.

Klog styring af klimaindsatsen

Sundheds- og Omsorgsudvalget anerkender, at målsætningen om at reducere klimaaftrykket af kommunens indkøb forudsætter, at Københavns Kommune finder nye måder at reducere aftrykket på. Forslaget om en styringsmodel (initiativ 9.3), der skal sætte reduktionsmål for hvert af kommunens politiske udvalg, kan udvalget umiddelbart ikke tilslutte sig

Udvalget lægger vægt på, at der overvejes alternativer, og at Sundheds- og Omsorgsforvaltningen inddrages tæt i arbejdet hermed. Et alternativ kunne være at arbejde med reduktioner i forhold til konkrete indsatser. Uanset hvilken løsning, der træffes politisk beslutning om, lægger udvalget vægt på, at den ikke fører til, at borgernære enheder pålægges konkrete reduktionsmål, fordi det vil give dem flere administrative opgaver og dermed tage tid fra kerneopgaven. Der bør også tages hensyn til forvaltningens muligheder for at reducere klimaaftrykket uden, at det får betydning for borgeren.

5. april 2025
J.nr. 2025-0110861

Teknik- og Miljøforvaltningen

Økonomiforvaltningen

Indre By Lokaludvalg og Miljøpunkt Indre By & Christianshavn har modtaget udkast til Københavns Kommunes Klimastrategi 2035 og Klimahandleplan 2026-2028 til udvalgshøring. Udvalgshøringen sker på baggrund af Økonomiudvalgets beslutning den 19. november 2024 om at sende materialet i udvalgshøring. Høringsprocessen tager afsæt i Teknik- og Miljøforvaltningens og Økonomiforvaltningens udkast til revideret tidsplan for politisk behandling af Klimastrategi 2035.

Vi har efter gennemgang af Københavns Kommunes udkast til 10-årig Klimastrategi og 3-årig Klimahandleplan følgende input til udvalgshøringen.

Vi vil gerne rose kommunen for at lave en strategi og handleplan, som er nem og overskuelig i sin struktur og i sin formidling. Vi mener, at en 3-årig klimahandleplan, frem for en plan over en længere årrække, tager højde for en hastigt foranderlig verden, hvor vi må forvente at have brug for løbende at tilrette planer og indsatser, med udviklingen i klimaet og i viden om teknologi og omstillingsbehov.

Klimastrategi – lad os følge løbende med og dele viden – i byen

Københavns Kommune skriver, at de ønsker en både ambitiøs og realistisk grøn omstilling og at 80 % af klimaneutraliteten blev nået med Klimaplan 2025, blandt andet gennem omstilling af energisektoren til næsten at være fossilfri, mere vedvarende energiproduktion, energibesparelser og via en målrettet indsats ift. mobilitet. Alt sammen inden for bygrænsen. I den kommende planperiode skal der også laves flere tiltag for at nedbringe det klimaaftryk, vi sætter uden for kommunen.

I Indre By ser vi gerne en strategi og handleplan, hvor kommunen ikke kun er en politisk enhed, myndighed, facilitator og hovedstad, der går foran ift. omverdenen, men i høj grad går foran og motiverer vores borgere, erhverv og besøgende i byen til, at vi i fællesskab gør en indsats for at mindske vores fælles klimaaftryk. Herved fremmer vi en omstilling af byen, og hovedstaden, som ikke blot bliver klima-neutral, men klima-positiv, og som også vil være til inspiration i omverdenen.

Imens I som kommune griber fat i eksisterende samarbejder og partnerskaber, opfordres I samtidig til at finde nye veje, måder, rum og mødesteder, hvor vi deler viden lokalt og fremmer indsatser og tiltag, der giver en hurtigere, grøn omstilling. Vi kan f.eks. mødes på skoler, biblioteker, hos virksomheder og lignende, uden for alm. åbningstid. Vi kan reparere frem for at købe nyt, dele viden om grønne facader, energioptimering i boliger, solpaneler, dele-el-biler, bylivsgader, plantning af træer og træpleje. Vi kan dele handlingsorienteret viden på tværs af det offentlige og private.

Ny strategi for 10.000 tagboliger og boliger i eksisterende byggeri

Ud over omstilling af energiproduktion og forbrug, offentligt og privat, ser vi byggeri og anlæg som værende områder, hvor den politiske og administrative retning, der lægges her, kan være altafgørende for, om kommunen når målet om at være klimapositiv om 10 år i 2035.

Flere organisationer, foreninger og faglige sammenslutninger, eksperter og arkitekter peger på, at ombygning og omdannelse af eksisterende byggeri og udnyttelse af tomme tagetager, frem for nybyggeri, kan nedbringe klimabelastningen væsentligt og endog

skabe op til 10.000 ekstra boliger i København.

Kommune beskriver selv om muligheder og barrierer for denne byomdannelse i TMU-sag om fremmelse af tagboliger i København, den 7. april 2025.

Mht. flere tagboliger er der nogle særlige forhold i Indre By, der gør, at flere tagboliger i fredede ejendomme og tætbefolkede områder kan være udfordret ift. at reducere det ift. lille gårdareal, der er mange steder, reduceret lysindfald og generelle udfordringer med at indpasse mange flere mennesker i det i forvejen meget benyttede byrum i Indre By. Hertil kommer udtryk og æstetik ift. de gamle bygninger som der skal søges bevaret.

Vi opfordrer kommunens politikere til så hurtigt så muligt at arbejde målrettet for at ændre lovgivningen, herunder egen byggesagsbehandling, der gør det muligt at skabe 10.000 boliger i byen ifm. eksisterende byggeri.

Københavns Kommune opfordres samtidig til at opdatere politik og plan for, hvorledes det bliver muligt at omdanne flere erhvervslejemål til boliger. Det må være mere klimavenligt end nybyg.

Samtidig bør det være sværere at omdanne erhvervslejemål til hotellejligheder uden bopælspligt, som benyttes til korttidsudlejning. Et eksempel; I samarbejde med bl.a. ATP Ejendomme og Kereby har Danioel&Jacobs omdannet over 15.000 kvm i København.
https://ejendomswatch.dk/Ejendomsnyt/Investorer/article17805559.ece?utm_campaign=EjendomsWatch&utm_content=2025-01-24&utm_medium=email&utm_source=ejendomswatch

Vi opfordrer også til, at kommunen sætter projektet om Lynetteholm og 10.000 boliger her på pause. En sådan strategi vil have et væsentligt reduceret aftryk.

Kommunen bør samtidig have en strategi for, hvordan I sammen med erhverv, private og eksperter vil fremme og motivere til at dele lokal viden – med lokale – og hermed fremme

endnu mere bæredygtigt byggeri og ombygninger frem for nybygninger, som med kommunes tiltag med grønne gader og facader.

Klimahandleplan 2026-2028

Vi bakker generelt op om flertallet af kommunens foreslåede handlinger, men har følgende supplerende input til Klimahandleplanen.

1.12. Træer - Vi ser, som kommunen skriver i planen, gerne en endnu grønnere by, med flere træer og grønne facader. Vi opfordrer til, at der indsamles data om effekt ift. klimaaftryk og nedkøling i byen.

1.14. Landstrøm – Vi mener, at Klimahandlingsplan 2026-2028 skal indeholde et en forpligtende indsats om, ikke alene at stilles landstrøm til rådighed for krydstogtskibe, men at det skal være obligatorisk at krydstogtskibe kun må komme til Københavns Havn hvis de kan og vil bruge landstrøm inden 2028. Vi opfordrer samtidig til, at kommunen isætter et mål i planen om, at der tilsvarende skal etableres landstrøm til de øvrige havnerundfartsbåde og turflyvning over havnen., samtidig med kommunens indsats for at skabe en 0-emissionszone i Københavns Havn.

2. Energiforbrug og optimering – Optimeringspyramiden er god formidling og vejledende.

3. Byggeri og anlægsaktiviteter – 12 % af den forbrugsbaserede udledning i 2019

Det er positivt at bevare frem for at bygge nyt og godt med genbrug af materialer, herunder tegl og beton i byggeriet. Det er også fint at samarbejde med bygherre om byggeri. Husk også at dele denne viden på et mere lokalt plan. Måske kan kommunen understøtte en årlig messe om ”Vi ombygger bæredygtigt”, hvor lokale kan få inspiration og dele viden sammen med kommune, fagfolk og klimaeksperter?

4. Mobilitet, 12 % af den forbrugsbaserede udledning i 2019, 35 % af de geografiske udledn. i 2026

Vi ser positivt på, at Københavns Kommune vil give cyklister og fodgængere bedre

vilkår, forbedre den kollektiv transport og fremme omstillingen af vejtrafik til fossilfri transport, og herved vil reducere CO₂-udledningen. Kommunen opfordres til at se nærmere på behovet for offentlig busdækning i byen, i takt med udbygning og omdannelse af dels byggeri og vejnet – og brugen heraf. Dette ville samtidig kunne erstatte den stigende turist-bus-kørsel, især i Indre By. Vi foreslår også, at der skabes bedre forhold for ladcykler, for både private og erhverv.

Vi opfordrer til, at kommunen arbejder for at reducere biltrafikken generelt i byen, herunder fredeliggørelse af byen for gennemkørende og uvedkommende trafik.

I dag tilbyder kommunen at skabe plads til delebiler, uden at skele til, at flertallet af disse biler er benzinbiler. Vi opfordrer i stedet til, at kommunen tilbyder delebilpladser med lade mulighed og kræve 0-emissions-køretøjer for at kunne konkurrere med privatbilismen. Årsagen er, at 80 % af alle nyanskaffede biler er på el og det er derfor ikke et attraktivt alternativ at stige om til delebiler på benzin; hverken for beboeren, klimaet eller miljøet. Der er ingen klima-gevinst eller miljøgevinst i 7 familier, der deles om en benzinbil, der fornys hvert andet år, sammenlignet med 7 familier, der køber en benzinbil hver og beholder dem i 14 år.

De geografiske udledninger er langt de største og stærkt stigende i fremtiden hen mod 2035 - men tallet for de geografiske udledninger for 2026 bør specificeres.

Siden udkastet til handleplan er skrevet, har staten og Københavns kommune vedtaget at igangsætte konstruktion af M5 og en Østlig Ringvej – det bør nævnes i Klimahandleplanen og beregninger af CO₂e-udledninger i forbindelse med de to anlæg bør inkluderes.

For at komme i mål med de geografiske udledninger er der behov for at få nedbragt bilejerskabet, kørsel med bil og dermed et mindsket behov for nye p-pladser. Tre initiativer, som kræver beslutninger i FT, kan bringes på banen:

- Kørselsafgifter kan gøres progressive, hvilket betyder at de første km bliver

dyrere. Det vil specielt ramme byboerne.

- Med henblik på at reducere bilkørsel på korte afstande kan indføres en startafgift. Et forarbejde er udført på DTU under ledelse af trafikforsker Otto Anker Nielsen.
- Introduktion af 15 minutters byen, som kan bidrage til at reducere behovet for transport i bil, bør nævnes Klimahandleplanen under mobilitetsafsnittet.

Vi opfordrer til, at afgifterne beregnes i forhold til lokalitet og tidspunkt. Højere afgifter bynært og i spidsbelastningstidspunktet morgen og eftermiddag. Det vil kunne fjerne en stor del af trængslen og derfor gøre behovet for udvidelse af motorvejssystemet med København overflødig og på den måde reducere CO₂e-udslippet.

Set i et livscyklusperspektiv forventer vi, at omfanget af det forbrugsbaserede CO₂-udslip ved et skift fra en eksisterende fossildreven bil til en ny og bil, gerne elbil har en betydning for klimabelastningen.

Vi opfordrer derfor til at vise betydningen af at udskifte en bil, gerne i en illustration som med ”trekanten”, hvor det mest klimabelastende ligger øverst i trekanten, og er det vi mindst skal vælge nederst.

Færre biler og el-delebiler vil generelt have en positiv afledt effekt for på borgernes sundhed og pladsen i byen.

Kommunens håndtryk

Fint afsnit som med fordel kan suppleres med et afsnit om etablering af solceller på p-anlæg i Storkøbenhavn. Solcellerne kan betales via en ekstra p-afgift på 5-10 kr. per parkering.

Det lokale miljøarbejde

Da lokaludvalgene har den lokale miljøopgave, er der især fokus på, hvordan målsætninger og indsatser i høringsudkastet helt overordnet kan spille sammen med det lokale miljøarbejde, der foregår i lokaludvalg og miljøpunkter.

Vi ser positivt på kommunens invitation til og muligheden for at gennemføre lokale aktiviteter i forbindelse med den offentlige høring om Klimastrategi 2035, som følger efter denne interne høring.

Vi uddyber selvfølgelig gerne og ser frem til fortsat samarbejde, udvikling og fælles indsats om at skabe et klimapositivt København.

Dette høringssvar er med forbehold for, at lokaludvalget behandler sagen i sit møde den 10. april 2025.

Med venlig hilsen

Bent Lohmann;

Forperson for Indre By Lokaludvalg